Ex dono Joann. Criant Socii 1791

DISSERTATIO MEDICA INAUGURALIS DE PHLEGMONE,

QUAM

ANNUENTE SUMMO NUMINE,

Ex Auctoritate Reverendi admodum Viri,

GULIELMI ROBERTSON, S. S. T. P.

ACADEMIÆ EDINBURGENÆ PRÆFECTI,

NEC NON

Amplissimi SENATUS ACADEMICI consensu,

Et nobilissimae FACULTATIS MEDICÆ Decreto,

PRO GRADU DOCTORIS,

SUMMISQUE IN MEDICINA HONORIBUS ET PRIVILEGIIS RITE ET LEGITIME CONSEQUENDIS;

Eruditorum examini subjicit

CALENUS CAMPBELL,

BRITANNUS.

Ad diem 12 Junii, hora locoque solitis.

Quod potes, id tenta : Nam littus carpere remis
Tutius est multo, quam velis tendere in altum. CATO.

EDINBURGI:

Apud BALFOUR, AULD, et SMELLIE,

Academiae Typographos,

M, DCC, LXXI.

Principi Illuſtriſſimo, Nobiliſſimo, et Potentiſſimo,

JOHANNI CAMPBELL,

DUCI DE ARGATHELIA,

MARCHIONIQUE DE LORN,

Primariae Legionis praefecto,

Atque Regis exercituum apud Scotos Imperatori,

Qui praeclaras Atavorum res geſtas,

Suis quoque Virtutibus,

Quam plurimum exornat,

Haſce Studiorum primitias,

Summa qua par eſt Obſervantia,

D. D. C. Q.

CALENUS CAMPBELL.

D^o. Masson Preceptori suo
optimo, hoc in medicina
tentamen, quasi animi
grati indicium parvulum
cum toto plenoque ani-
mo obsequentissime
offert
Discipulus suus
Auctor.

CALENO CAMPBELL,

DE EDERLINO,

ARMIGERO,

Patri ſuo optimo;

Etiamque,

GULIELMO CHALMERS,

DE DALRY,

ARMIGERO,

Chirurgo Edinenſi peritiſſimo;

Illi qui, inſtar Parentis optimi, me liberaliter ſummaque cum Pietate, ab incunabulis huc uſque aluit. Huic, ob praeſtantiſſima multaque ejus praecepta, quibus me, ſtudiis Medicinae aliquot annis incumbentem, ſub illius tutela adeo benigne ditavit.

Gratias quam plurimas ex toto animo agit

Hujus tentaminis

AUCTOR,

DISSERTATIO MEDICA

DE

PHLEGMONE.

INTRODUCTIO.

IN tractatu ſequenti, de Inflammationis natura et effectibus, pauca, ab experimentis ſimplicibus naturaliter ſecutura, in lucem proferre ſtatui.

De quovis ſyſtematicorum principio, praeſertim maxime ſtabilito, audacius, et aleae dubiae, dubitare, primo intuitu videatur.

Sed damna quae ex tali opinione necessario sequuntur, cuivis rite consideranti, absque multo ratiocinio, facillime patescunt. Quippe igitur dolendum est, studiosos medicinae atque philosophiae, per multa secula praeterlapsa, in verba et dogmata praeceptorum, nulla artium aut scientiarum investigatione facta, quam temere conjurasse.

Sed haec Galeni et Aristotelis discipulis referenda velim, qui omnia nova, vel suis dogmatibus contraria, quasi inutilia atque damnosa judicarunt, adeoque medicinam et philosophiam sibi gentilia propriaque usurpaverunt.

Praesenti autem seculo, liberalium artium studio et ardore per universas gentes dominantibus, hae sententiae, tam arctae, despiciendae, vel prorsus in desuetudinem redigendae, existimari debent. Medicorum est igitur, de omni dogmate in lucem prolato, priusquam iis clarescant,

cant, dubitare; et, qui aliter fecerunt, nomine et honore medicorum indigni existimandi sunt. Doctrina itaque publice atque generaliter impugnata, propriisque viribus et candore stabilita, summam fidem famamque procul dubio adipiscitur. Quocirca, si aliquid novi de inflammationis causa in lucem proferam, vel, si quodammodo de re summi in medicina momenti dubitare videar, me a culpa liberatum sperare liceat; quae res, quocumque modo perficiatur, tamen magnopere laudanda est. Theoriam profecto novam stabilire neutiquam aggredior, tali quippe proposito impar; rem tam difficilem, viris ingenii praestantioris absolvendam, relinquere vellem. Doctrina haec equidem, quantumvis primo intuitu, iisque qui opinionem contrariam adoptarunt, in paucis phaenomenis, dubia, manca, vel incerta videatur, tamen nequaquam rejicienda. Tales enim objectiones, quando res candide et modo debito investigatur, splendore veritatis ut plurimum evanescere

ſcere ſolent ; praeſertim inter medicos, in verba alterius neutiquam addictos jurare ; aut quorum vitae integritas, cultuſque morum elegantior, aliquid tale permittere nequaquam ſinunt. Hiſce igitur, quos ſummo honore ex toto animo amplector, ſequentes ſchedulas perſcrutandas trado.

ARGUMENTI DIVISIO.

Sed ad propoſitum redeamus. Thema nunc pertractandum in propria capita dividere, et de ſingulis ſuo ordine pauca diſſerere, mihi neceſſarium videatur, ſemper claſſium diverſarum ratione habita, ut ordine debito, et argumentandi modo, rite atque legitime inter ſe connectantur.

1mo, Methodus eſt igitur optima, et

quae

quae mihi magis arridet, a definitione hujus operis exordium ſumere.

2do, DOCTRINAM vel aliter Cauſam Proximam Inflammationis, quae mihi magis probabilis videtur, hic loci tradere conabor; atque hoc modo, diverſitates, quae in omni inflammatione contingere ſoleant, pro viribus explicare aggrediar.

3tio, CAUSAE praediſponentes, operandi modus, Phaenomena, et Symptomatum ratio, pertractanda ſunt.

4to, DIVERSI modi, in quibus inflammatio plerumque terminatur, et pauca de Medendi Methodo proferenda ſunt.

I. DEFINITIO.

INFLAMMATIO eſt igitur, partis rubor, calor, et plerumque dolor.

Do-

DOLOREM enim non ſemper comitem, aut inflammationis ſymptoma diagnoſticum, eſſe experimentis anatomicis celeberrimi Doctoris Monro dilucide apparet; deſciſſis quippe nervis ranae poſteriori cruri inſervientibus, ut nec punctura, combuſtione, vel laceratione, ulla doloris ſigna in animali excitari viſa ſint; deinde, ſalem volatilem alkalinum, in aqua ſolutum, parti applicavit; adeoque omnia inflammationis ſigna excitari viderentur; qua vero ſolutione paulo fortiore reddita, mors partis confeſtim ſecuta eſt. Quod ratiocinium humanae equidem oeconomiae, per analogiam, rite transferre poſſumus. Quanquam raro eveniat, omnes nervos, cuivis parti inſervientes, deſciſſos eſſe; tamen, experimentis hiſce, partes, ut in paralyſi, ſenſu motuque privari, ſaepenumero compertum habemus: Et, ſi paralyſin, modum in majorem adauctam, putemus, hujus experimenti veritatem perfectiſſima analogia ſtabilire videtur. Praeterea, Illuſtriſſimus

ſimus idem Praeceptor, poſt nervos deſciſſos, circuitum partibus adhuc ineſſe, ſimilibus experimentis comprobavit; et, quod majus eſt, *Ophthalmiae*, a practicis, quotidiana experientia, ſine dolore evenire obſervantur.

DEFINITIONE jam peracta, proximam hujus doctrinae partem, quoad potero, explicare aggrediar.

II. CAUSA PROXIMA.

INTER hodiernos igitur, inflammationis cauſam proximam, a ſanguine vel aëre effuſo, lentore, aut viſciditate, oriundam, ſatis refutatam comperimus: Multo itaque probabilius eſt, hujus phaenomeni cauſam, ſeu a motu ſanguinis et humorum, in ſyſtemate toto adaucto, vel vaſis in partibus quibuſdam nimium excitatis,

citatis, ſuam originem ut plurimum ducere.

Si igitur inflammationem ab vaſorum motu nimis incitato, ſanitatem, ab actione eorundem moderata, ſphacelumque, actione omnimodo ſublata, naſci conſideremus; motus proinde ſanus, inter inflammationem et ſphacelum, quaſi inter duo extrema medium, procul dubio eveniret: Sed ordo talis rerum, experientiam quotidianam, ſenſuſque noſtros, oppugnare videtur; quippe ſanitatem, inflammationem, partiſque mortem, ſeſe invicem excipientia, progreſſione continua indies videamus. Igitur, cuivis libere, vel ſine opinione praeconcepta cogitanti, clariſſime pateat. Tria haec ſtadia gradu ſolummodo diſcrepant: Pars nempe ſana propria ſua poteſtate fruitur, quae, in inflammata, minuta eſt; ſed, in ſphacelum provecta, penitus ad poſtremum amiſſa eſt. Hoc argumentum ratiocinio poſtea tradendo, magis magiſ-

que

que confirmare conabor, et diſtinctiones neceſſarias inter determinationem topicam, diatheſin phlogiſticam, et inflammationem, ſtabilire aggrediar. Phyſiologi, nulla diſtinctionis hujus ratione habita, in errores ut plurimum inciderunt; namque diſtinctio ipſa clara eſt, quantumvis notae haud adeo eluceſcant.

Topica igitur *determinatio*, copiae ſanguinis majori, per impetum in parte aliqua adauctae, circuitu in caſu tali haud libere perfecto, ſtrictura vaſorum quorundam ſpaſmodica, partis alicujus in corpore longe ſitae, aborta, originem ſuam procul dubio debet; in tali quippe caſu, tunicis arteriarum jam integris, ab inflammatione diſtinguitur, et viciſſim, in ſtatu inflammatorio, ſtrictura ſpaſmodica, nullo modo exiſtente, vaſa arterioſa, ſanguinis impetu ſolo debilitari, atque ut plurimum diſtendi queant.

Venosa quoque congeſta, huic capiti referenda ſunt.

Diatnesis phlogistica est vasorum vis aucta, et plerumque a stimulis oriunda, adeoque sine sanguinis in parte quavis, copia majori, fieri procul dubio potest. Nam in systemate humano arteriarum, in una, contractio, in parte earum altera contractioni, reciproce proportionalis certissime fieri solet; et, quod adhuc magis est, diathesis phlogistica haud quaquam generaliter inducatur; adeoque vasa omnia, nisi praeexistente plethora, neutiquam distendi possent; quapropter, ab inflammatione, et determinatione topica, discrepare admodum dilucide videatur.

In systemate universo, *determibationes topicae*, languorem; diathesis vero phlogistica, vigorem totius adauctum, sua natura certissime inducit; uti, in determinatione topica, ardore atque rubore pars laesa ut plurimum suffunditur; ita in diathesi phlogistica dolore pulsatorio stipare saepe numero soleat. Tres hae conditiones saepe unire reperiantur, atque, diathe-

diathesi phlogistica existente, determinatio topica, et inflammatio, procul dubio evadant, et similiter, determinationi topicae inflammatio supervenire posset; atque quidem istiusmodi determinatio, una cum diathesi phlogistica, validae inflammationis causae praedisponentes fiant.

Distinctio inter diathesin phlogisticam et inflammationem, quantumvis momenti parvi a compluribus existimetur; haudquaquam tamen nova est; et cuivis rite consideranti phaenomena, doctrinae hujus veritas clarissime pateat: Symptomata, utcunque communia habent, eadem in hysteria et hypochondriasi, ubi phaenomena ferme similia a fibris vel nimis laxis vel tensis oriantur, sine dubio evenire solent. Ut igitur huic doctrinae finem, quam legitime, more proposito, faciam, quatuor motuum species, quibus arteriarum systema affici soleat, quam brevissime memorabo.

1mo, STATUM aucti motus, seu diathesin phlogisticam.

2do, ACTIONEM moderatam, vel sanitatis aut determinationis topicae statum.

3tio, ACTIONEM diminutam, seu inflammationem.

4to, ABOLITUM omnimodo motum, sive gangreanam et mortem.

STADIA igitur, in quibus diversae hae affectiones occurrant, sic ostendere conatus sum; sed singularum, solam quasi causam, haudquaquam affero; at jam ad propositum magis immediate redeundum est. Inflammatio igitur, tono debiliori, et sequenti exinde arteriarum alicujus partis distensioni, suam originem debet; in tali quippe casu, loci unius arteriae cordi atque reliquo systemati arterio-

arterioſo impares, effectus iſtiuſmodi neceſſario ſequitur.

Hæc opinio, neque nova, nec mihi propria; nam Halleri eſt, cujus verba ſtatim tradenda ſunt: "Poſſet tumor "fieri, ut laxata vaſa minora, abſque "impetus augmento, ſanguinem in vita "languida recipiant*."

Hæc equidem doctrina ſolummodo, quod de diverſis ophthalmiae ſpeciebus, vel ſub finem inflammationis, in pleriſque caſibus pro vero admitti ſolebat, magis generaliter reddit.

In hujus theoriae confirmationem, ut quidquid inflammationem producere valeat, ab eodem, modum in majorem, aucto, mors partis oriri queat.

Sphacelo inflammationi ſuperveni-

* Haller. element. phyſ. tom 1. p. 113.

ente,

ente, collapſum, priore ſtimulo, ſeu motui violentiori proportionatum, a theoriticis contigiſſe, obſervatum fuit; ſed ut tale irritamentum, effectui ſedativo, cauſae efficientis ſolummodo proportionale fiat; quare igitur, cauſa nulla ſtimulante progreſſa, vis illa deprimens gangraenam ſubito haud inducere valeat; et ſimiliter quoad inflammationem hic loci ratiocinari liceat.

Experimentis celeberrimi Monro nuper inſtitutis, ranae cruri ſolutio tenuis alkali volatilis applicata, brevi poſt ingens inflammatio, atque, ſolutione fortiore reddita, partis mors ſtatim ſubſecuta eſt: Cum ecchimoſis ſaepenumero gangraenae comes fiat, quouſque inflammatio iiſdem anteire ſoleat, durum et difficile judicatu videatur; annon experimento facili intellectu, vaſorum tunicas debiliores, materia acri redditas, adeoque cordis reſiſtere viribus impares, ideoque magis magiſque diſtendi, et

et accredine majorem in modum adaucta, omnia in pejora ruere, ſphacelumque breviter inſtare, ſaepius demonſtratum eſt?

Doctor Fordyce, tales utpote cum dolore ſtipatos effectus, tamque a relaxatione haud orituros, redarguens, ſuis ſuffragiis hanc opinionem confirmare conatus eſt. Ob relaxationem prius natam, vaſa diſtendi neutiquam opinor, ſed diſtenſionem ſolummodo oriundam, a vaſorum tunicis adeo labefactatis, ut ſanguinis motui haud amplius reſiſtere valeat, merito affirmare licebit; adeoque, pars laeſa, ſymptomatibus diſtenſionis atque debilitatis jam adauctis, ſenſibilior evadit.

Jam ad praediſponentes cauſaſque occaſionales, phaenomena, rationemque ſymptomatum, quam breviſſime pertractanda, nos accingamus; unumquodque quorum noſtram theoriam magis magiſque illuſtrare videtur; dum adhuc, multa

ta difficiliter, ſi omnino, opinionibus vulgo receptis, applicabilia evadant.

CAUSÆ PRÆDISPONENTES.

INTER cauſas praediſponentes, nihil momenti magni occurrit; ſunt enim praecipue habitus vegetus, plethoricus, ſyſtema rigidum, tempeſtas rigida, ingens irritabilitas, &c.

CAUSÆ OCCASIONALES.

CAUSAE igitur occaſionales ſunt vel calor, vel frigus ingens, ſtimuli mechanici, medicamenta acria et ſedantia; ſed multum dubito, ſi, a ſolo tonicorum uſu, vera inflammatio induci queat: Haec igitur opinio, ab inflammatione, pro diatheſi phlogiſtica aſſumpta, oriri videtur; neque omnimodo negandum ſit, quin tonica, ſanguinis circuitu augendo, cauſae praediſponentes inflammationis evadant, quandoquidem operandi modus, quo cauſae

causae occasionales ad nostram theoriam illustrandam magnopere conducant; ejus equidem rationes, cum frigoris effectibus, demonstrare volumus: Hoc igitur leviore, vel minus diu continuato, natura stimulanti praedito, diathesis phlogistica, vel motus nimius vasorum, ut fit in febribus inflammatoriis, sine dubio nascatur; sed frigus, majorem in modum adauctum, vi sedativa praeditum est, atque inflammationi, ut in *pernionibus* et *paronychiis*, originem praebere solet.

Medius hic status interpositus, quasi a nobis desiderandus, sanitatis est; ideoque, primo intuitu, levem admodum erubescentiam percipimus; deinde color naturalis parti restituitur; sed frigus diu continuatum inflammationem gignit, auctumque supra modum gangraenam inducit; caloris aliarumque causarum occasionalium actio modo simili explicari debeat.

Gradus igitur frigoris leviusculus, aut causarum vis occasionalium quas supra memoravimus, propriis suis stimulis, diathesin phlogisticam suscitare possit; indeque valida causa praedisponens evadat. Quaesitum est igitur, quamobrem frigus, quantumvis ad gradum sedativum haud provectum, atque corporis externae superficiei admotum, inflammationes internas, e. g. anginam, coryzam, et peripneumoniam, inducere queat?

1mo, A frigore leviusculo diathesis phlogistica nasci possit; adeoque systema humanum, ad latentem stimulum excitandum, aptius evadit.

2do, Nullo in corpore humano stimulo praeexistente, istiusmodi effectus, a perspiratione cohibita, generari queunt.

3tio. Idem aer frigidus, qui externe vim stimulantem solummodo exseruit; tamen interne applicatus, potestate sedativa gaudere possit.

Stimuli mechanici, vaſis debilitandis, vires ſuas continuo exſerunt; et in compluribus, cataplaſmata, unguenta, aut emplaſtra externe applicata, inflammationem ſuſcitare poterunt; idemque effectus, a vi relaxanti, nulla quippe ranciditate vel acrimonia tunc temporis exiſtente, ſolummodo pendi debet.

PHAENOMENA.

Inflammationis igitur phaenomena ſunt, *rubor*, *calor*, *tenſio*, *tumor* ſaepe dolens, atque ſenſibilitas adaucta, febris, pulſus plenus atque durus, ſanguis miſſus, et jam concretus, ſuperficiem coriaceam albam oſtendens, et id genus alia, notae comiteſque diatheſis phlogiſticae inſeparabiles fieri ſoleant.

RATIO

RATIO SYMPTOMATUM.

QUIDQUID de rubedine dicendum ſit, hic, una cum errore loci, breviter enarrabo. Haec igitur, ſecundum opinionem magis receptam, a cruore in vaſa minora impacto, vi vitae magis adaucta, procul dubio fieri ſolent. Nonne ratio ſimplicior de hac re reddi poſſit? nempe, copia majori ſanguinis rubri, per vaſa majora et ſibi propria tranſeuntis, ſed etiam per vaſa minora et aliena, ſuoſque diametros praeternaturaliter capaciores habentia, atque hoc modo errores loci fiant. Errorem loci a vaſorum diſtenſione oriturum, vaſis quippe corneae, in ſtatu inflammatorio, injectionem haud difficiliter recipientibus, ſatis compertum habemus; ſed, in ſtatu ſano, liquores, vaſa iſtiuſmodi nulla arte pervadere ſolent; ab vaſorum incremento hoc phaenomenon oriri, haud ſemper exiſtumemus, ſed omnimodo fieri, valde dubitare liceat. Fingamus igitur novum vaſorum incrementum

in

in cornea perpetuo oriundum, caeteris oculi tunicis aliquid tale nunquam applicare potuerimus. Quamvis hae etiam inflammationi aeque obnoxiae ſunt, ubi vaſorum incrementum novum neutiquam accidere ſuſpiciebatur.

Calor. Cum igitur caloris animalis cauſae admodum obſcurae ſint, haud facile dictu, quomodo calor adauctus in ſtatu inflammatorio produci queat. Si a frictione naſci ponamus, arteriarum tunicae, jam tenſiores redditae, majorem ſanguinis impetum ſolidis ſibi vicinis facillime communicare poſſunt; hinc major attritus neceſſario fiat, copiaque ſanguinis in parte aucta materiam huic ſcopo conducere valeat.

Dolor irritans atque *pungens*, a tunicis arterioſis, atque partibus vicinis, magnopere diſtentis, haud dubio contingere ſolet. *Dolor undulans*, ſeu *pulſatorius*, ab arteriis

teriis distentis originem habet; hinc singulis pulsationibus dolor magis augetur.

Tumor atque *tensio* nonnunquam a sanguinis majori in partem fluxione, quantumvis generaliter ab effusione, pendere solent.

Aucta partis inflammatae *sensibilitas* a tensione atque debilitate suam originem trahere videtur; et ab hisce quidem, gradu majori, partis sensibilitas manifeste semper adaugetur.

Cum jam causae febriles non admodum dilucide appareant, quamobrem inflammationis concomites evadant, vix rationem reddere queam; unam igitur cogitationem solummodo suggeram. Irritamentum omne, pro gradu applicandi, vel stimulans aut sedativum tantum fieri possit. Similiterque omne sedativum notissimum stimulante virtute procul dubio gaudere valeat; nonnulla quidem medicamentorum gradum acrimoniae majorem priusquam effectus

effectus producunt ſedativos, excitare poſſunt, dum alia, vi ſedativa, minimis quidem doſibus exhibita, fruantur; horum tamen omnia, vi propria atque natura ſua virtutes utraſque oſtendunt. Stimulus, uni corporis parti jam applicatus, virtutes ibi ſedativas exſerere poſſit; ſed gradu minori, toti ſyſtemati vicem ſtimulantis ſolummodo ſupplere valeat; hinc diatheſis phlogiſtica et inflammatio a cauſa eadem naſcantur; prior quippe, ſtimulo nimis leni, ad inflammationem ſuſcitandam, originem ſuam debet.

4to, Terminationes et Methodum Medendi nunc, ut caput ultimum, tractare reſtat.

Inflammatio in reſolutionem, ſuppurationem gangraenam, vel ſchirrum, terminatur; quibus adhaeſionem quoque adjungam. Nervi, quantumvis nullo modo vel ad excitandam vel ſuſtentandam inflammationem per ſe conducunt, facile

tamen

tamen intellectu, naturam, illorum interventu, vaſa arterioſa, morbo jam debilia, in proprium ſtatum redigere, ſemper operam dare: Natura igitur victrice, inflammatio reſolvitur; ſi contrarium evenerit, debilitate urgente, mors brevi ſequitur.

Adhaeſio frequens inflammationis effectus eſt; quippe partes labefactatae, in contactum mutuum adductae, ut plurimum tali modo unire ſolent. Cauſam adhaeſionis proximam haud jam explicare conabor; attamen unum phaenomenon, huc uſque difficile commonſtratu, attingam, (nempe) methodum curandi vulnera, intentione prima. Jampridem hoc chirurgicorum ſtudia meruerat; inque labiis vulnerum uniendis, eiſque ab aeris ingreſſu rite defendendis, ut plurimum conſtare videtur. Partes hoc modo brevi coaleſcunt: Omnes in hac re conſentiunt; ejuſque veritatem praxis quotidiana confirmat; ſed quo modo fiat,

annon

annon a ſuppurationis effectu, vel a facultate propria, qua partes inflammatae, rite in contactum mutuum redactae, coaleſcere queant, non eſt hujus loci. Celeberrimus in hac academia Profeſſor, cujus ſententiam omnimodo amplector, opinionem priorem ſuis ſuffragiis ſtabilire dignatus eſt; ad hujus ſententiae veritatem confirmandam argumenta ſequentia exhibet.

I. SUPPURATIONEM, quae fermentationis in lymphatica ſanguinis parte ſpecies eſt, abſque aeris ingreſſu accidere, ut a ſuppurationibus internis manifeſte pateat.

II. AERIS effectus eſt impedire, vel puris formationem vitiare; ideoque chirurgi, magna cum cautela, ingreſſum ejus in ulcera, vulnera, &c. excludere conantur.

III. Quo diutius aeri vulnus patefactum ſit, eo tardius latera ejus coaleſcere ſoleant, indeque, ſerius ociuſve, majore vel minore copia, ſuppurationem ſemper oriri, coarguit.

Terminationibus nunc peractis, jam de medendi methodo pauca diſſerere conabor.

METHODUS MEDENDI.

In inflammatione igitur rite medenda, opus optime perficitur, vim propriam vaſis reſtituendo.

I. Impetum ſanguinis, ſeu cauſam diſtendentem, minuendo.

II. Tonicorum uſu.

Indicationi primae, venaeſectio, vel

vel generalis vel topica, ut plurimum inservire ſolet.

Missio ſanguinis, generaliter exhibita, quantitatem atque impetum humorum circumfluentium, optime imminuit. Hujus effectus, quantumvis haud tam immediate ſe oſtendunt, tamen diutius permanere obſervantur; topica enim venaeſectio, quae virtute derivandi gaudet, impetum ſanguinis diſtendentem, brevi tantummodo tempore, removere valeat. Atque hoc modo, vaſa, propria vi contrahendi, priores diametros recuperare ſoleant; et, quamvis in ſtatum ſanum haudquaquam adhuc reſtituta ſint, tamen diutius, abſque priore diſtenſionis gradu, remanere valeant; adeoque, hoc intervallo durante, tonus eorum in ſtatum naturalem reſtitui poſſit; vel ſaltem tonicorum applicatio interim opportunior redditur.

II. Tonicorum uſus paulo difficili-

or videtur; quippe, si cordis actio ab iisdem, pari ratione, ac arteriarum vis acceleretur; in tali procul dubio casu, multa mala, a majore sanguinis impetu adaucto, produci valeant. Ad hoc igitur vitium praecavendum, affectis partibus medici peritiores remedia talia, ut plurimum, applicare soleant: Hoc consilio, plumbum, lapis calaminaris, aliaque generis metallici, ut saccharum saturninum, vitriolum album, &c. similiterque vegetabilia amara et astringentia, in inflammatione curanda, locum habent. Astringentia autem, nisi in affectionibus externis, cautissime administranda sunt; tali enim methodo, solida rigidiora fiant, virtutibus medicamentorum ad vasa ipsa haud penetrantibus; indeque inflammatio augeri possit, cum unoquoque cordis ictu arteriae versus substantiam duriorem prementur; atque ita, simili modo, quo tumor aneurismaticus injuriam pati possit.

ASTRIN-

Astringentia equidem, in externis inflammationibus, saepenumero prosunt; quippe vasis ipsis magis immediate applicata, ut in ophthalmiis, aqua frigida saepe summo usui est; quamvis ex natura quidem stimulanti partim pendeat. Cortex Peruvianus, a quibusdam laudatus, ab aliis damnatus, ut ego autem existumo, virtute tonica magno gradu gaudeat; sed cor, eodem modo quo systema arteriolum, corroborat, deinde sanguinis impetum auget; tamen hoc vitium forsitan evadi possit, vel saltem noxae istiusmodi minui queant, sanguinis copia, secundum toni incrementum, in arteriis comminuenda. *Aromatica*, virtute stimulanti utpote praedita, raro hic usurpantur; spiritus vini simili modo vires suas exserit. *Fotus*, *cataplasmata emolientia*, *thermaeque*, solida relaxant, adeoque influxum liberiorem, vis nerveæ arteriis debilitatis, praebeant. Horum usus ab astringentibus valde differt; externis quippe partibus solummodo inflam-

flammatis, ideoque vasis immediate adhibita, valde damnosa fiant; sed inflammatione profunda magis existente, incumbentium tensione removenda, et ad vasa haud penetrantia, summo emolumento aegris esse soleant.

His igitur, horumque modo operandi, quoad potui, quam brevissime consideratis, ratio, quare talia remedia locum inter tonicos habere debent, cuivis rite consideranti facillime patescat; et quamvis hic in ordinem fortasse novum redigantur, eorundem summum in inflammationibus emolumentum, praecipue in hactenus memorata specie, a practicis haudquaquam negari debeat.

Calor etiam instar stimuli suas vires exserit. Atque ita inter rusticos, si quis inflammatione digiti male se habeat, partisque suppurationem timeat, digitum aquae fervidae immergere, ut plurimum, effectus felices praebet. Hic enim calor solum-

ſolummodo agit, quia ad laxitatis ſtatum producendum, haud ſatis diu continuatur; ſimiliterque paronychiae, combuſta, &c. igni applicata, melius ſe habent.

Epiſpaſticorum et *rubefacientium* vis eſt, 1mo, Sedativum effectum in parte cui applicantur conciliando, vel inflammationem ibi ſuſcitando; indeque ſanguinis major copia ad partem, minorque ad prius inflammatam, differtur. Cum hic non adeo magna ſit derivatio, uti in topica ſanguinis miſſione, ſanatio non tam cito evadit; ſed quaſi diutius continuatur, medela ſemel perfecta, longius permaneat.

2do, *Epiſpaſtica*, ſtimulo generali ſyſtemati toti inferendo, per motum majorem adauctum, virtutes ſuas ut plurimum oſtendunt; hinc ſanguinis prius mittendi utilitas manifeſte patet.

INFLAM-

INFLAMMATIONES per metaſtaſin ſimiliter agunt.

DE gangraena, ſuppuratione, &c. aliquid hic dicere prorſus ſupervacuum foret; ſolummodo obſervare liceat, ut in gangraena, effuſos humores qualitate ſeptica imbutos eſſe, quibus malum ſaepenumero latius extenditur; itaque, ut a chirurgis nuper in praxin redactum fuit, increſcentem ſphacelum neutiquam amputari, non mea ſententia eſt, ſaltem ſi a cauſa externa proveniat.

Corticis Peruviani uſus eſt, partis inflammatae vaſis vim majorem praebere: Quomodo hujus medicinae utilitas theoriae motus auctioris conſentanea videatur? An indicatio eſt, novum vigorem actioni jam nimis adauctae vaſorum partis inflammatae hic addere? Vel an praxis omnimodo empyrica, et operatio ſpecifica?

ITA,

Ita, quaecumque de inflammatione dicenda habui, quoad ratio docet, atque experientia confirmat, vobiſmet tradere conatus ſum ; qua proprietate hoc opus peractum ſit, veſtro praeſtantiori judicio unice cognoſcendum relinquo.

Si quid obſervatu dignius in hoc opere inveniri queat, laus atque honos ejuſdem chirurgo-medicae ſocietati ſolummodo debentur, cui tam prima hujus doctrinae principia, quam plurima alia, debeo ; ſed, ſi in errores ullo modo inciderim, culpa procul dubio mea eſt.

FINIS.